

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 27 lutego 2025 r.,
sprawy **D.Ś.**
skazanego z art. 197 § 1 k.k. i in.
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę
od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach
z dnia 17 czerwca 2024 r., sygn. akt IX Ka 2033/23
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Kielcach
z dnia 18 września 2023 r., sygn. akt IX K 847/22

p o s t a n o w i ł

I. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;

II. obciążyć skazanego kosztami postępowania kasacyjnego.

[WB]

UZASADNIENIE

D. Ś. został oskarżony o to, że w okresie od 2011 r. daty bliżej nieustalonej do 7 grudnia 2021 r. w M. woj. [...] znęcał się fizycznie i psychicznie nad swoją żoną P. Ś. w ten sposób, że wszczynał awantury domowe podczas których ubliżał jej słowami powszechnie uznawanymi za wulgarne i obelżywe, poniżał, groził pozbawieniem życia i uszkodzeniem ciała, a groźby te wzbudziły w niej uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione, kontrolował, uniemożliwiał dostęp do jedzenia i wyjście z mieszkania, popychał, szarpał, zakłócał spoczynek nocny,

rzucał w nią różnymi przedmiotami, kopał po plecach, pośladkach, uderzał ręką po twarzy i głowie, a w dniu 19 sierpnia 2020 r. poprzez uderzenie jej ręką w głowę spowodował u niej obrażenia ciała w postaci perforacji błony bębenkowej ucha prawego, które to obrażenia spowodowały u niej naruszenie czynności narządów jej ciała na czas trwający dłużej niż 7 dni, a nadto stosując wobec pokrzywdzonej przemoc polegającą na położeniu się na niej krępowaniu jej ruchów ciężarem swojego ciała, siłowym zdejmowaniu jej odzieży i bielizny, krępowaniu jej ruchów, polewaniu jej wodą doprowadził ją wielokrotnie do obcowania płciowego, tj. o popełnienie przestępstwa z art. 207 § 1 k.k., art. 157 § 1 k.k. i art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w Kielcach wyrokiem z 18 września 2023 r., sygn. akt IX K 847//22, uznał D. Ś. winnym popełnienia zarzucanego mu czynu, za który wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności (pkt I). Na mocy art. 41a § 1 i § 4 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej P. Ś. na odległość nie mniejszą niż 50 metrów przez okres 3 lat (pkt II). Na podstawie zaś art. 46 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego na rzecz pokrzywdzonej nawiązkę w wysokości 5.000 zł (pkt III). Nadto, rozstrzygnął w przedmiocie zwrotu kosztów wynagrodzenia dla obrońcy wyznaczonego oskarżonemu z urzędu (pkt IV). Orzekł o zwrocie kosztów pełnomocnikowi wyznaczonemu oskarżycielce posiłkowej z urzędu (pkt V); a także rozstrzygnął o kosztach postępowania (pkt VI).

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wniósł obrońca oskarżonego, który zaskarżając wyrok w całości, zarzucił:

1. błędną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a to wyjaśnień oskarżonego D. Ś. , poprzez uznanie ich za niewiarygodne w zakresie w jakim oskarżony wyjaśniał, co do przyczyn awantur w małżeństwie D. i P. Ś. , równorzędnej pozycji obojga małżonków, braku przewagi fizycznej po jego stronie, oraz uzależnienia od alkoholu oraz co do kwestii braku wypełnienia znamion czynu z art. 197 k.k., co miało ten wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, że doprowadziło do poczynienia ustaleń faktycznych pozwalających na uznanie D. Ś. za winnego sprawstwa czynu z art. art. 207 § 1 k.k. , art. 157§ 1 kk i art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,

podczas gdy taka ewaluacja przywołanego materiału dowodowego jest nielogiczna i nieuprawniona w kontekście pozostałego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, a to:

1. pokrzywdzona jest osobą uzależnioną od alkoholu, i to właśnie na tym tle dochodziło do kłótni małżeńskich, a którym to okolicznościom P. Ś. zaprzeczała, a podczas gdy problem alkoholowej oskarżycielki posiłkowej odnajduje potwierdzenie w obiektywnym materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie, w tym także co do kwestii jej dalszych losów, po wyprowadzce z M., co prowadzi do konstatacji, że zgodne z doświadczeniem życiowym i logiką pozostają wyjaśnienia D. Ś. , co do wzajemności kłótni w małżeństwie;
2. P. Ś. nigdy nie zgłosiła doznawanej przemocy o charakterze seksualnej, zarówno do interweniujących w jej domu funkcjonariuszy policji, jak również nigdy nie korzystała z pomocy lekarskiej po rzekomym wystąpieniu takich zajęć ze strony oskarżonego, co nadto przy uwzględnieniu rażącej dysproporcji warunków fizycznych na niekorzyść D. Ś. , co prowadzi do konstatacji, że zgodne z doświadczeniem życiowym i logiką pozostają wyjaśnienia D. Ś. , co do braku popełnienia czynów z art. 197 k.k. po jego stronie; podczas gdy w rzeczywistości, słowa D. Ś. zasługują na podzielenie w całości.

Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z 17 czerwca 2024 r., sygn. akt IX Ka 2033/23, zaskarżony wyrok Sądu I instancji utrzymał w mocy (pkt I), rozstrzygając jednocześnie w zwrocie kosztów dla pełnomocnika z urzędu oskarżycielki posiłkowej a także o wynagrodzeniu obrońcy z urzędu za obronę oskarżonego (pkt. II i III), równocześnie także orzekł o kosztach postępowania odwoławczego (pkt IV).

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wywiódł obrońca D. Ś. , który zaskarżając to orzeczenie w całości, wskazał na rażącą obrazę prawa procesowego, która miała istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, poprzez naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegające na nierozważeniu w należyтым zakresie zarzutów wywiedzionych w apelacji od wyroku Sądu I instancji, w tym: zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych dotyczących osoby

wszczynającej awantury w domu rodziny Ś., równorzędnej pozycji obojga małżonków, braku przewagi fizycznej po jego stronie, błędu w ustaleniach faktycznych dotyczących osoby uzależnionej od alkoholu w rodzinie Ś., co w konsekwencji doprowadziło do niewłaściwej, powierzchownej kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia, co zaś doprowadziło do nieprawidłowego utrzymania w mocy przypisanie D. Ś. odpowiedzialności z art. 207 § 1 k.k., art. 157 § 1 k.k. i art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wskazując na powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i uniewinnienie oskarżonego od przypisywanych mu aktem oskarżenia czynów ewentualnie, z ostrożności procesowej, o chylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania.

Prokurator Rejonowy Kielce – Zachód w Kielcach w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zaważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście bezzasadna, dlatego podlegała oddaleniu na posiedzeniu zgodnie z art. 535 § 3 k.p.k.

Kasacja może być wniesiona wyłącznie z przyczyn wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeśli mogło mieć ono istotny wpływ na treść orzeczenia (art. 523 § 1 k.p.k.). Jeśli zatem w kasacji skarżący nie odwołuje się do wystąpienia bezwzględnych przyczyn odwoławczych, i takich też nie stwierdzono w niniejszej sprawie, to o skuteczności tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia decyduje trafność zarzutu w postaci innego rażącego naruszenia prawa. Wskazane jednak uchybienie musi wystąpić realnie i ma z niego wynikać możliwość istotnego wpływu na treść zaskarżonego orzeczenia.

Obrońca skazanego D. Ś. wprawdzie podniósł zarzut naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., co potwierdza, iż doszło do spełnienia formalnych wymogów wniesienia kasacji, niemniej jak wynika z przytoczonej przez niego argumentacji, zarzut ten jest nie tylko bezzasadny, ale w swym głównym założeniu miał doprowadzić do spowodowania ponownej, niejako „trzecioinstancyjnej” kontroli orzeczenia Sądu I instancji. Wskazać należy, że taki sposób konstruowania zarzutu narusza wyrażoną w art. 519 k.p.k. regułę, w myśl której kasację wnosi się od

prawomocnego wyroku sądu odwoławczego. Nadto oczekiwanie, że postępowaniu kasacyjnemu dojdzie do ponownej weryfikacji zwłaszcza w obrębie dotyczącym poprawności dokonanej oceny dowodów i przyjętych ustaleń faktycznych, jest nieuprawnione dlatego, że wypaczałby zupełnie cel tego postępowania, którym jest wyłącznie kontrola prawidłowości stosowania prawa. Tym bardziej ponownej kontroli oceny dowodów i ustaleń faktycznych przez Sąd Najwyższy nie można oczekiwać w sytuacji, kiedy sąd odwoławczy samodzielnie nie prowadził postępowania dowodowego, nie dokonał odmiennej oceny dowodów oraz nowych ustaleń faktycznych skutkujących rozstrzygnięciem reformatoryjnym, a w ramach uprawnień kontrolnych, realizowanych według wymogów z art. 433 § 1 i 2 k.p.k., utrzymał w mocy orzeczenie sądu I instancji.

Z pisemnych motywów zaskarżonego wyroku wynika natomiast jednoznacznie, że Sąd Okręgowy w Kielcach zrealizował wymagania procesowe przewidziane w art. 433 § 2 k.p.k., rozpoznał wniesiony środek odwoławczy w zakresie wszystkich podniesionych w nim zarzutów, co wynika z uzasadnienia tego Sądu, które bez wątpienia wskazuje na fakt ustosunkowania się do tych zarzutów i przedstawienia przekonujących powodów ich odrzucenia.

Według Sądu Okręgowego kwestionowane przez obronę zeznania pokrzywdzonej P. Ś. , słusznie posłużyły Sądowi Rejonowemu za podstawę ustaleń faktycznych. Sąd ten uznał, że świadek przedstawiła szczerze okoliczności stosowanej wobec niej przemocy fizycznej i psychicznej przez męża, a także opisała przypadki jej zgwałcenia. Oskarżony wszczywał awantury, podczas których używał wobec niej przemocy fizycznej, jednocześnie wyzywał, groził, ośmieszał, poniżał żonę. D. Ś. wielokrotnie również zmuszał P. Ś. do odbycia aktów seksualnych, przytrzymując jej kończyny i siłowo pozbawiając ją odzieży.

Relacje pokrzywdzonej zostały obdarzone mianem wiarygodności w głównej mierze dlatego, że – jak akcentował w uzasadnieniu Sąd Okręgowy - znajdowały pełne pokrycie w innych zgromadzonych dowodach, w tym zeznaniach świadków K. M., J. S., K. Z., B. Z., ale również w takich obiektywnych źródłach jak: dokumentacja medyczna, opinia biegłej z zakresu medycyny sądowej, czy dokumentacji z zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wszelkie próby deprecjonowania wartości zeznań pokrzywdzonej, w tym poprzez zarzucanie jej, iż jest osobą uzależnioną od alkoholu, główną prowodyrką awantur, nie mogły być skuteczne, skoro co innego wynikało ze zgromadzonych w tej sprawie dowodów. Świadkowie zeznali bowiem, że to oskarżony był w tym związku osobą dominującą, zaś to że świadek czasem wypijał alkohol, nie czyniło z niej jeszcze osoby uzależnionej. Matka P. Ś. zaprzeczała takim okolicznościom, twierdząc iż od córki nigdy nie poczuła woni alkoholu, gdy ją odwiedzała.

Jak wskazał też Sąd II instancji, nie sposób także od ofiary zwłaszcza przemocy seksualnej oczekiwać, wyczerpania wszystkich możliwych form obrony przed sprawcą - a co jeszcze należy dodać - także wymagać, że po każdym gwałcie zwłaszcza gdy dokonuje go osoba najbliższa – mąż, ofiara niezwłocznie uda się do lekarza w celu wykonania diagnostyki, czy będzie dzieliła się na ten temat informacjami z jakimikolwiek postronnymi osobami. Doświadczenie wskazuje bowiem na coś zupełnie innego, że z reguły pokrzywdzone dopiero po jakimś czasie, decydują się zawiadomić organy ścigania i opowiedzieć o krzywdzie, jaka je spotkała w domu.

Akcentowana natomiast przez obrońcę okoliczność, że pokrzywdzona miała wyraźną przewagę fizyczną nad oskarżonym – jak trafnie skonstatował Sąd II instancji – jednocześnie nie wyklucza, że D. Ś. znęcał się fizycznie i psychicznie w sposób opisany w zarzucie nad swoją żoną (art. 207 § 1 k.k.) oraz iż dopuścił się wobec niej zgwałcenia (art. 197 § 1 k.k.).

Uwzględniając powyższe należy stwierdzić, że zawarta w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku argumentacja nie pozwala na wątpliwości co do faktu przeprowadzenia przez Sąd odwoławczy kontroli wyroku Sądu Rejonowego spełniającej kryterium rzetelności, co powoduje, że nie było podstaw do stwierdzenia naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. O takim naruszeniu nie świadczy fakt, że wyrok Sądu II instancji nie spełnił oczekiwań skarżącego w zakresie rozstrzygnięcia merytorycznego sprawy.

Nie znajdując zatem podstaw do uwzględniania kasacji rozstrzygnięto jak w pkt. I postanowienia, na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. rozstrzygając o kosztach postępowania kasacyjnego.

[J.J.]

[a.f]